© Marta Mas

CARAMEL
DOSSIER DE PENSAMENT CRÍTIC

lliure

TEMPORADA 24—25

INTRODUCCIÓ ALS DOSSIERS DE PENSAMENT CRÍTIC — 3

LÈXIC RELACIONAT AMB L'ESPECTACLE — 6

ENTREVISTA A CLARA PEYA I ARIADNA PEYA — 15

PROPOSTES DE TREBALL — 17

INTRODUCCIÓ ALS DOSSIERS DE PENSAMENT CRÍTIC

Els **Dossiers de pensament crític** són un material d'acompanyament que vol apropar la noció de la crítica als joves, no per formar crítics teatrals sinó perquè les eines que s'hi fan servir fomenten una actitud activa de l'espectador que ens sembla imprescindible d'incentivar. Despertar el sentit crític permet mirar el món d'una altra manera, més enllà del teatre. Ajuda a qüestionar-lo, a entendre'n la complexitat i la confrontació d'idees. També és un exercici per (re)pensar l'obra, tornar a l'experiència des de l'anàlisi fent l'acció de rememorar allò viscut. Per aconseguir-ho, els **Dossiers de pensament** crític relacionen els espectacles programats amb determinats aspectes del llenguatge escènic.

© Marta Mas

CARAMEL

RESUM DE L'ARGUMENT

"*Consumim per descansar, per oblidar, per celebrar, per fugir, per sentir més i per no sentir tant, per saciar la gana, per trencar barreres, per trobar pau, per desconnectar i per connectar-nos, perquè ens passin coses i per poder suportar les coses que ens passen.*"

Caramel neix del desig d'intentar entendre les diverses maneres de relacionar-se amb el consum de substàncies i els seus efectes. Davant el complex món del consum s'hi despleguen múltiples qüestions.

En un extrem, la mirada moralista i estigmatitzadora marcada per l'arbitrarietat d'allò que avui dia és legal i del que no. A l'altre, la romantització del consum com a opció reactiva davant del judici hegemònic.

Com pot, una mateixa cosa, ser alhora alliberament i presó? Una eina de control del sistema i una acció de rebel·lia antisistema?

És en la transformació d'un desig a compulsió on la pràctica del consum es torna problemàtica. No es deu tractar, doncs, de buscar com reconèixer l'origen de la pràctica compulsiva per poder desactivar-la, en lloc de prohibir el consum o estigmatitzar qui hi recorre buscant algun alleujament o diversió?

El nostre desig és que l'obra sigui pregunta. Ni callar, ni jutjar. Procurar entendre, per poder-nos cuidar i que sigui cert.

DIRECCIÓ
Ariadna Peya i Clara Peya
INTÈRPRETS
Yasser d'Oquendo, Helena Gisbert, Pol Guimerà, Mabel Olea, Clara Peya, Sandra Pujol, Joan Solé
COREOGRAFIA
Ariadna Peya
MÚSICA ORIGINAL
Clara Peya
TEXT I MIRADA EXTERNA
Pablo Messiez
DRAMATURGISTA I TRADUCCIÓ DEL CASTELLÀ
Marc Cartanyà
DRAMATÚRGIA
Ariadna Peya, Clara Peya, Marc Cartanyà i Rita Molina Vallicrosa
ESCENOGRAFIA I IL·LUMINACIÓ
Judit Colomer
VESTUARI
Joan Ros
SO
Carles Bernal
COPRODUCCIÓ
Teatre Lliure, Les Impuxibles, Temporada Alta i Cassandra Projectes Artístics

IDIOMA
En català i castellà
EDAT RECOMANADA
A partir de 16 anys
LLOC
Lliure de Gràcia
DURADA APROXIMADA
1 h 20' aprox.

TREBALL AMB L'ESPECTACLE

Amb aquest espectacle volem aprofitar per reflexionar entorn del consum de substàncies però també per treballar aspectes del dispositiu escènic com ara la barreja de llenguatges (en aquest cas: música, moviment i paraula). Per això trobareu en aquest dossier un recull de lèxic i de material relacionat específicament amb aquests i altres aspectes, i un seguit de preguntes i propostes de treball perquè pugueu fer-ne reflexió i valoració amb l'alumnat, més enllà de la primera impressió –el *m'agrada/no m'agrada.*

© Marta Mas

LÈXIC RELACIONAT AMB L'ESPECTACLE

ACTIVISME

L'*activisme* és la dedicació intensa a alguna línia d'acció de la vida pública. Pot ser fet en l'àmbit social, polític, ecològic, religiós, etc. L'activisme és oposat a *quietisme* (no fer res). Són accions que responen a una causa. Algunes accions activistes comunes són el boicot a certs productes de consum, les manifestacions, les recollides de signatures, les vagues, etc. Els activistes acostumen a treballar associats a una ONG (organització no governamental).

Els espectacles de Les Impuxibles (com és el cas de *Caramel*) treballen amb una voluntat de transformació social. Les seves propostes escèniques busquen generar un impacte social i que serveixi, al mateix temps, com a eina de motivació i treball col·lectiu en favor del canvi.

AMOR / PASSIÓ

L'*amor* és un sentiment molt fort d'afecte cap a un subjecte. És un concepte universal i es defineix de diferents maneres segons la cultura, la ideologia i el punt de vista. És un concepte impossible de quantificar o de mesurar. L'amor és un dels valors més importants. Sovint és la força que ens impulsa a fer les coses bé, per això està considerat un valor que marca de manera molt clara la diferència entre el bé i el mal. Alhora, però, ens pot conduir als pitjors actes i conseqüències.

La *passió* és una forma d'amor molt intensa, descontrolada o portada a l'extrem. Es caracteritza per ser una gran exaltació de l'afectivitat, que la redueix a un únic sentiment, deixant afeblides o anul·lades les capacitats de judici i voluntat.

A *Caramel* es parla de l'amor i la passió entesos com a conceptes amb diverses facetes. Actuen com a motors cap a l'addicció (per influencia d'una relació passional) o apareixen en la pròpia relació que s'estableix entre el consumidor i l'objecte de consum.

CHEMSEX

El terme *Chemsex*, d'origen Britànic, sorgeix de la fusió de les paraules *chems* (derivada de *chemicals*, en al·lusió a les drogues) i *sex* (sexe). Vinculat sovint a la cultura sexual gai, es caracteritza especialment per ser un consum de drogues amb finalitats sexuals.

El consum, en aquest cas, dona pas a llargues sessions de caràcter sexual que poden prolongar-se durant hores, o fins i tot dies.

Les sessions de *chemsex* poden ser en parella, en trio o grupals. També es practica en solitari per mitja de material pornogràfic o en interacció *online* amb altres consumidors.

— TORNAR A L'ÍNDEX

Els efectes d'algunes substàncies en un context sexual poden afavorir l'excitació, l'eufòria i la desinhibició, com també la dificultat per establir límits, expressar rebuig o abandonar una sessió per voluntat pròpia, per la qual cosa es considera una pràctica d'alt risc.

Sovint s'utilitzen termes d'argot per referir-se al *chemsex*, com ara: *chill*, *colocón*, *vicio*, etc.

COREOGRAFIA

La *coreografia* és un terme originari del teatre grec, tot i que el seu sentit actual està més vinculat al concepte que se'n deriva després del segle XVIII, que fa referència a l'art de compondre danses i definir-ne les figures i els passos.

Actualment fem referència a la coreografia també quan parlem de la disposició i dels moviments dels cossos en l'espai escènic (encara que no siguin ballats), com també de la dinàmica i ritme general de l'obra i la sincronia entre paraula i moviment.

A *Caramel* hi conviuen diferents disciplines artístiques sense que cap prevalgui per damunt de la resta. En aquest cas, la coreografia s'utilitza per representar un estranyament de la realitat, un moment llarg explicat en poc temps, o explicar un concepte abstracte o un sentiment. També per acompanyar el ritme i el sentit d'un discurs.

DROGA

Entenem per *droga* cadascuna de les substàncies que alteren l'estat d'ànim, l'estat físic, la percepció i el coneixement. Existeixen drogues estimulants, depressores, al·lucinògenes, etc.

Popularment es tendeixen a distingir entre drogues "dures" i drogues "toves". Les drogues considerades "dures", en teoria, produeixen un major impacte social i sanitari, ja que la perillositat del seu consum a curt termini és major (la cocaïna, l'heroïna, l'LSD, etc.). Les drogues considerades "toves" són substàncies acceptades socialment i sovint es perceben com a menys perjudicials: és el cas de l'alcohol, el tabac i el cànnabis. Els seu impacte a llarg termini, però, iguala i supera el de les drogues "dures".

El consum de drogues sovint es du a terme per combatre el malestar, la tristesa, la por, per experimentar plaer, per evadir-se de la realitat i, fins i tot, com a senyal de protesta cap a una prohibició. Quan s'estableix una relació de dependència entre un individu i una droga, que fa que aquest no pugui prescindir-ne sense fer un gran esforç, estem parlant de drogodependència.

— TORNAR A L'ÍNDEX

HIBRIDACIÓ

La *hibridació* consisteix en una barreja d'elements, estils o caràcters. En un sentit general, la hibridació té una gran importància econòmica i biològica, ja que augmenta la variabilitat genètica, permet canvis adaptatius i de comportament, etc.

En un sentit teatral, la hibridació entre llenguatges funciona de la mateixa manera i també genera grans efectes. La pràctica del teatre contemporani elimina les fronteres entre el teatre parlat i el físic, en una tendència a fer espectacles híbrids o interdisciplinaris, fruit del treball d'artistes innovadors que experimenten escènicament en busca de formes noves.

A *Caramel* hi ha un treball molt intens d'acció, moviment, cos, paraula i música. Els elements funcionen en escena de manera totalment fusionada per tal de comunicar amb màxima precisió cada emoció, sensació, situació o concepte.

LES IMPUXIBLES

Les Impuxibles són la fusió artística de les germanes Ariadna Peya, ballarina, i Clara Peya, pianista. Treballen amb la barreja de llenguatges: una recerca que fusiona musica i moviment amb d'altres disciplines escèniques en una investigació que no s'acaba, i que les ha conduit cap a la construcció d'un llenguatge propi. Per això continuen apostant per descobrir formes noves de creació i poder portar el seu treball més enllà.

El compromís social ha fet créixer en elles la necessitat de fer servir l'art com a altaveu de denúncia i de canvi social, posicionant-se en una política d'igualtats.

MÀSCARA

Una *màscara* és una cara de cartó, de roba o d'un altre material, que una persona es posa damunt la cara i que expressa un tret físic o un gest. Fa fix allò que és efímer: l'expressió. Les màscares tenen forats o dispositius per als ulls i/o la boca, per on els intèrprets poden veure-s'hi i respirar. En les festes populars i tradicionals, es fan servir per disfressar-se o per no ser coneguts.

En teatre s'utilitzen des de la Grècia antiga i es poden fer servir per diferents motius: per introduir un element distanciador, per caricaturitzar un personatge, per construir personatges al·legòrics, per despersonalitzar un col·lectiu... Les màscares poden ser només de la cara o de tot el cap. És el cas de les màscares de *Caramel*, que estan formades per un teixit de malla amb una cara impresa a cada banda.

Per usar les màscares es necessita dominar una tècnica actoral específica. En aquest cas, els intèrprets es mouen de manera que resulti confós detectar quan són de cara o d'esquena.

— TORNAR A L'ÍNDEX

METÀFORA

Una *metàfora* és l'aplicació d'una paraula o frase a un objecte o concepte que no el denota literalment, amb el propòsit de suggerir una comparació amb un altre objecte o concepte.

A l'espectacle *Caramel* fan servir moltes metàfores per referir-se de manera poètica a conceptes més crus relacionats amb el consum d'alcohol o drogues.

Les metàfores són molt comunes en la literatura i el món de la música, i en trobem sovint a les cançons. A banda de les metàfores de caire textual, també en podem trobar de més abstractes: de caràcter visual o conceptual.

MÚSICA I ESPAI SONOR

L'*espai sonor* és el conjunt de sons i músiques que acompanyen l'obra de teatre. El so pot provenir de dins de l'escena (per exemple, d'una ràdio), o de fora. El so o la música poden ser compostos expressament per a la obra o poden estar formats per temes o cançons preexistents, i es poden interpretar en directe o bé estar enregistrats. Les possibilitats són múltiples. El so serveix per crear diferents atmosferes i paisatges (realistes o més suggestives), per situar l'acció en un espai o un temps determinat, o per ajudar a destacar certes accions captant l'atenció del públic. També pot unificar transicions i crear un univers coherent en el conjunt de la peça.

El so sempre ha jugat un paper crucial en el teatre. Al teatre elisabetià, per exemple, ja era profundament elaborat: hi havia moltes cançons que acompanyaven els estats anímics dels personatges, imitadors que feien sons d'animals i maquinària específica per reproduir sons de tempesta o de trons.

A l'espectacle *Caramel*, l'espai sonor i la música són elements molt importants.

Amb uns quants sons o uns quants acords musicals l'ambient sonor es torna visual. Des del so natural ampliat (com el dels gots xocant contra les taules) fins als dispositius sonors tecnològics més innovadors (com el *looper* que hi ha damunt del piano), es treballa en comú per construir un espai acústic que actuï com a conductor de la peça de manera rítmica, sonora i espacial.

QUARTA PARET

La *quarta paret* és la paret imaginària que hi ha entre els intèrprets i el púbic. Es tracta d'una convenció teatral que es va posar de moda als segles XVIII i XIX, especialment amb el naturalisme (moviment artístic que representa la realitat fidelment, sense cap estilització o embelliment). Aleshores s'acostumava a presentar un decorat interior realista que deixava al descobert l'espai de l'arc del prosceni, per on el públic (disposat a la italiana) podia observar els personatges protegits en un món íntim. En els espectacles on es fa servir la quarta paret, els actors i les actrius han d'interpretar els seus papers tot ignorant la presència del públic, que alhora es converteix en un espectador passiu, aliè a l'acció que es desenvolupa a escena.

— TORNAR A L'ÍNDEX

Actualment, la quarta paret no va lligada al concepte *a la italiana*, sinó que s'usa independentment de la disposició del públic en cada proposta. Quan trenquem la quarta paret interpel·lem el públic directament, fent-lo partícip de l'acció, la interacció o la reflexió que proposa l'espectacle.

HI ha propostes que juguen amb la quarta paret, fent-la aparèixer i desaparèixer segons la conveniència del moment, com és el cas de l'espectacle *Caramel*.

RANXERA

La *ranxera* és un gènere musical que té les seves arrels a les zones rurals de Mèxic. Va sorgir al segle XIX en l'entorn rural, com a exaltació de la vida camperola i les experiències d'amor i desamor. Es composen a partir de melodies melancòliques i lletres poètiques que s'entrellacen per explicar històries de passió i de dolor. Actualment són un símbol de la cultura mexicana.

Les temàtiques de les ranxeres acostumen a abordar temes com ara el desamor, la traïció i la nostàlgia, i volen connectar amb les emocions més profundes i inconfessables. És per això que sovint s'associen a la ingesta de grans quantitats d'alcohol (de tequila, sobretot) com a mitjà de desinhibició que faciliti les confessions que proclamen.

La seva estructura musical segueix un patró melòdic reconeixible, format per seccions de ritme lent i crescendos, que volen reflectir els alts i baixos de les experiències humanes.

TEXT

En el teatre postdramàtic, el diàleg tradicional desapareix i el text, més que una representació o una explicació verbal dels fets, és un material que, fusionat amb la veu i el so, participa en la composició del paisatge sonor de l'espectacle. Els sons, les paraules, les frases i els tons no estan tan dirigits a crear un sentit sinó una composició escènica, una dramatúrgia sonora. La realitat de la veu, el crit i el gemec s'ajusten i es ritmen mitjançant la repetició, la distorsió electrònica o la superposició, entre altres recursos. La veu es desprèn dels personatges i queda incorpòria i sense lloc.

A *Caramel*, el text és un element més dins de la composició escènica, però no n'és, ni molt menys, el protagonista. Tot i que la paraula concreta allò que la resta d'elements dibuixen, el text en aquest cas entra en un espai sonor sense límits sòlids. La utilització del micròfon, les veus en *off* i les cançons cantades fan possible que la veu de l'intèrpret quedi extrapolada, de manera que entenem que podria ser la de qualsevol altre subjecte. La veu s'ha desprès del parlant i tenim un discurs universal, que és més un element de l'espai que la pròpia d'un subjecte autònom.

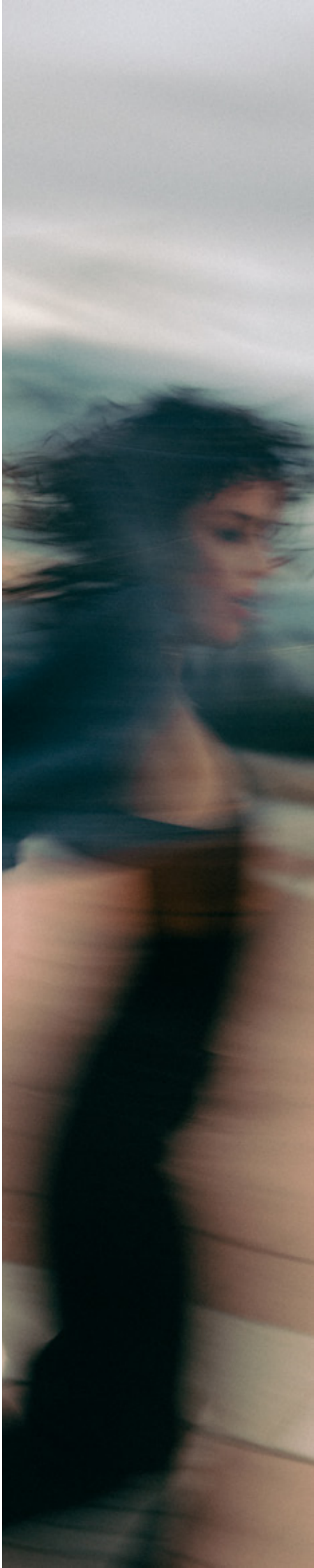

— TORNAR A L'ÍNDEX

lliure

VISIBILITZACIÓ

Visibilitzar, és a dir: fer visible. És un terme que es fa servir molt sovint en àrees socials, ja que s'utilitza per designar el fet de fer conèixer l'existència de sectors poc coneguts o poc respectats dins la societat.

Les Impuxibles volen posar en escena realitats poc visibles i que inclouen patiment, falta d'acceptació i fins i tot violència, creient fermament que la visibilització d'aquestes realitats transforma la mirada de la societat, augmenta l'empatia i impacta positivament en la vida de les persones que encarnen aquests patiments.

ANNEX AL LÈXIC: GUIA DE SUBSTÀNCIES

Glossari extret d'Energy Control, un programa d'intervenció en l'àmbit dels consums recreatius de drogues de l'Associació Benestar i Desenvolupament (ABD), enfocat a la reducció de riscos

ALCOHOL: El seu nom científic és etanol, encara que pot ser que el coneguis com alcohol, licor, copa, *priva*, *escaiola*, *bebercio*, etc. L'alcohol que trobem en les begudes alcohòliques és l'etanol o alcohol etílic. És un líquid incolor d'olor característica i soluble en aigua. És una substància depressora del sistema nerviós central, és a dir, alenteix les funcions vitals.

CÀNNABIS: Les Cannabaceae són una família àmplia de plantes que inclou dues espècies psicoactives: *Cànnabis Sativa* i *Cànnabis Índica*. Gràcies als avenços en les tècniques de cultiu, pot conrear-se gairebé en qualsevol lloc del món.

CLOROETILÈ: El clorur d'etil, cloroetà o cloroetilè (C2H5Cl) és un gas d'hidrocarbur halogenat incolor. Es va sintetitzar per primera vegada al 1759 i va ser utilitzat com a anestèsic general durant finals del segle XIX i començaments del segle XX. De finals del segle XIX i fins a l'actualitat s'utilitza com a anestèsic local en medicina esportiva. A més, té un eficaç ús en la indústria de perforacions i tatuatges amb la finalitat de refredar la pell per limitar el dolor que poden causar aquestes pràctiques.

COCAÏNA: La cocaïna és una substància que es prepara a partir de les fulles de la planta Erythroxilon Coca. Els seus dos principals efectes són l'anestesia local i l'estimulació del sistema nerviós central d'acció ràpida, intensa i de curta durada.

DMT: És un compost natural psicoactiu del grup de les substàncies psicodèliques, que es troba en quantitats variables en innombrables plantes i animals. De fet, hi ha traces de DMT que també són presents en el cos humà, encara que la seva funció en el nostre cos és encara desconeguda.

— TORNAR A L'ÍNDEX

GHB: El GHB (Àcid Gamma hidroxibutíric), mal anomenat "èxtasi líquid", és una substància depressora anestèsica que es presenta com un líquid incolor, a vegades tenyit, sense olor i amb gust més aviat salat, també conegut com a G, Biberó o *Chorri*.

KETAMINA: És un anestèsic dissociatiu que va ser sintetitzat per primera vegada al 1962. Des de llavors, ha estat usat àmpliament tant en animals com en persones. El seu ús mèdic és limitat pels efectes adversos de tipus psicodèlic que apareixen en la fase de recuperació. Així i tot, es tracta d'un anestèsic utilitzat encara en pediatria, geriatria i obstetrícia, i com a analgèsic en unitats de tractament del dolor. A més, es tracta d'un dels anestèsics més utilitzats del món, especialment en països d'ingressos baixos i mitjans, i en emergències per desastres.

LSD: La dietilamina de l'àcid lisèrgic o LSD-25 va ser sintetitzada al 1938 als laboratoris de la companyia farmacèutica Sandoz pel químic suís Albert Hofmann en el decurs d'un programa de recerca dels alcaloides del fong Banya de sègol. En la seva forma pura és incolora, inodora i lleument amarga. Sol administrar-se per via oral, generalment absorbida en un paper assecant (anomenat *tripi*), en un terròs de sucre o en petits comprimits coneguts com a *micropunts*.

MDMA: Va ser sintetitzada per primera vegada al 1912 per la companyia farmacèutica Merck, però el seu possible ús mèdic va ser descartat. Als anys 70 es va començar a usar com a eina en psicoteràpia i als 80, de manera recreativa. El seu nom científic és 3,4-Metilendioximetanfetamina i pertany a la família de les fenetilamines. Es coneix com a MDMA, *pastis*, *cristall*, *ema*, *md*, etc. Aquesta substància pot presentar-se de dues formes: en pastilles i en cristall.

METAMFETAMINA: El seu nom científic és desoxiefedrina i també es coneix com a *tina*, *meta*, *meth*, *crystal meth*, etc. És una substància estimulant del grup de les amfetamines i de la família de les fenetilamines, amb una estructura química semblant a l'efedrina i al neurotransmissor adrenalina. Se sol presentar en a pols blanca o de color d'os, cristal·lina, inodora i de sabor molt amarg. També es pot trobar en pastilles, càpsules o cristalls grossos.

OPI: S'extreu de les càpsules de la rosella Papaver somniferum L. El làtex blanc que sagna la planta conté sobretot morfina i altres alcaloides (codeïna, papaverina, tebaïna i noscapina). La morfina va ser el primer alcaloide conegut. El 1805, Friedrich Wilhelm Adam Sertürner, un aprenent de farmàcia alemany de 22 anys, va aïllar la morfina en forma cristal·lina a partir de l'opi. L'opi sol presentar-se com una goma, similar a una resina de color marró fosc que s'enfosqueix i endureix amb el pas del temps. Les vies d'administració més freqüents són l'oral i per inhalació.

ÒXID NITRÓS (N2O): És un gas amb propietats anestèsiques, analgèsiques i dissociatives, incolor i amb una lleugera olor dolça. Es presenta en format líquid o en gas comprimit. Va ser sintetitzat el 1772 per Joseph Priestley i s'utilitza en petites quantitats com a anestèsic en l'àmbit sanitari així com per a finalitats industrials en rebosteria o estètica. Es coneix col·loquialment com a "gas del riure" o "gas hilarant". També com a cartutxos (*crackers*) metàl·lics i globus, ja que es consumeix habitualment en aquest format. El seu ús recreatiu es remunta 250 anys enrere. Es distribuïa en circs i fires amb l'única finalitat de produir estats passatgers d'hilaritat (riure incontrolable).

— TORNAR A L'ÍNDEX

***POPPERS*:** Són diferents compostos nitrogenats (nitrit d'amilè, isobutilè o butilè) que es presenten en petits flascons i contenen la substància en forma líquida. És una substància molt volàtil, passa ràpidament a forma gasosa a temperatura ambient. Es consumeix inhalant els gasos del pot. Produeix un efecte vasodilatador que actua relaxant un tipus de músculs de l'organisme, els anomenats *músculs llisos*. La relaxació de les venes i les artèries produeix abaixades de pressió arterial i la relaxació de la musculatura anal. Alguna gent els utilitza en contextos de música de ball per intensificar la percepció de llums i sons, i d'altra, en contextos sexuals.

BOLETS: Es tracta de fongs (bolets i tòfones) dels gèneres Psilocybe, Copelandia o Panaeolus. Contenen triptamines, que són les responsables dels seus efectes, principalment psilocina, psilocibina i baeocistina. Provoquen efectes psicodèlics. Els efectes desitjats dels psicodèlics són, en general, una mica més imprevisibles que amb altres substàncies.

***SPEED*:** Descoberta al 1887, el seu nom científic és sulfat d'amfetamina i pertany a la família de les fenetilamines. És una substància estimulant del sistema nerviós central i, a part de les seves propietats terapèutiques reconegudes (com a supressor de la gana i en el tractament de la narcolèpsia i del Trastorn per Dèficit d'Atenció amb Hiperactivitat), també es consumeix en espais de festa.

***TUSI*:** És un mix de substàncies en forma de pols, generalment rosa encara que l'hem analitzat en altres colors i que de vegades fa una olor dolça, format per diverses substàncies estimulants, depressores i psicodèliques. Es coneix amb diversos noms: *tusibí*, *tusi*, *tussy*, *tussi* i pols rosa.

2C-B: El seu nom científic és 4-brom-2,5-dimetoxifeniletilamina i pertany a la família de les fenetilamines psiquedèliques. Es coneix com a *Nexus* o Pastilles triposes. Va ser sintetitzada per primera vegada al 1974 per Alexander Shulgin. Produeix uns efectes a cavall entre l'LSD i l'MDMA, però no iguals als produïts per la mescla d'aquestes dues substàncies.

MÉS INFO

https://energycontrol.org/tiposustancia/sustancias-principales/

— TORNAR A L'ÍNDEX

ENTREVISTA A ARIADNA PEYA I CLARA PEYA

Fragment de l'entrevista realitzada per Andrea Gumes per a La plaça a CaixaForum+.

El vostre procés creatiu comença amb una feina de documentació. Amb l'assessorament de contingut. Amb endinsar-se en el tema. Tracteu allò que desconeixeu, però que us interessa capbussar-vos-hi?

AP: A vegades potser sí que ho coneixem, però des de la nostra experiència i no des d'una mirada oberta, que és una mica l'objectiu dels assessoraments que tenim a cada espectacle. En el cas de *Caramel*, hem buscat moltes mirades diferents sobre el tema i hem recollit de cada una el que ens anava tocant.

CP: Les substàncies són un tema amb el qual estem en diàleg i que ens toca. Ens posa en uns llocs de canvi personal molt forts. Per exemple, durant molt de temps he tingut moltíssima moralitat amb aquest tema. I de cop, entrar aquí i fer l'esforç de canviar la manera de veure-ho m'està ajudant molt també a entendre el meu entorn, a entendre les meves relacions... M'està fent més oberta i, per tant, més lliure.

Sempre heu tocat temes delicats que, segons com, poden caure en la banalització o en cert to moralitzant. Us mireu bé com tractar cada tema?

AP: Tota l'estona, anem recuperant discursos de persones que ens han dit... El que passa és que és molt complex, al final sempre arribes on arribes i no hi ha un únic punt de vista. Però no deixem de dialogar amb el que estem creant, de fer-nos preguntes i d'anar afegint-hi capes.

CP: Són temes incòmodes i que s'han de posar sobre els escenaris. Hi ha una voluntat de recollir el que està passant allà perquè, com a espectadora, quan vas a veure un espectacle susceptible que et mogui coses, no et deixi òrfena.

***Caramel* se'ns presenta com una reflexió sobre el consum de substàncies. El consum problemàtic. Des de quin punt de vista us hi acosteu?**

AP: El text de *Caramel* és del Pablo Messiez i hem treballat colze a colze amb ell, ha estat amb nosaltres a tots els assessoraments. Parlem del consum com a símptoma d'altres coses, una mica també de la desestigmatització de qui consumeix. Moltes vegades, quan hi ha problemes amb el consum, responen a altres coses.

Anar a buscar el que hi ha al darrere.

CP: Sí, i sobretot treure'n la moralitat i entendre que hi ha drogues legals, drogues il·legals, que la gent pren ansiolítics, antidepressius i aquí no hi ha un judici.

AP: Tenim un sistema capitalista addicte al poder, als diners, el sistema ja proposa això. I després també que, les repercussions del consum, no són igual per totes les persones.

Amb *Caramel* treballeu per primera vegada amb Pablo Messiez. Parleu-me d'aquesta col·laboració.

AP: El truquem i li diem, pensant que ens diria que no. I va dir *vale*. Llavors vam fer una trobada *online* i va ser bastant *match*.

CP: A ell, l'interessa el tema, li interessava indagar sobre per què consumim.

Com entra una tercera persona en el vostre món, en l'entesa de dues germanes?

AP: Ja fa molt de temps que treballem amb text. Havíem estat treballant amb la María Velasco i vam trobar un funcionament molt xulo. I amb el Pablo també: té una sensibilitat i un amor pels altres llenguatges que fa molt fàcil el diàleg entre la música, el moviment i la paraula.

PROPOSTES DE TREBALL

ENS FEM PREGUNTES

A continuació, us proposem algunes preguntes que us poden anar bé per reflexionar sobre l'espectacle. Al glossari i a l'entrevista teniu informació que us pot ajudar a raonar les respostes. Us proposem alguna reflexió individual i/o col·lectiva a l'entorn de l'obra i dels temes que tracta.

SOBRE LA TEMÀTICA

— *Caramel* ens convida a reflexionar sobre el consum de drogues sense judici ni estigma. Des d'aquest punt de vista, quins motius creus que hi ha per drogar-se? Creus que a la nostra societat hi ha alguna cosa que en promou l'ús de manera indirecta? Quins motius has trobat que plantegés l'obra?

— Creus que és un espectacle adient per a persones que han estat alcohòliques o drogodependents? Per què sí? Per què no?

— La qüestió del consum de drogues no ens travessa de la mateixa manera ni té els mateixos riscos per a tothom. Diries que a l'espectacle s'hi reflecteix un col·lectiu de classe o de gènere concret? En cas afirmatiu, quin o quins col·lectius hi has vist i per què creus que se'ls vol reflectir?

— Com creus que pateixen les persones de l'entorn d'una persona amb dependència?

— Què busquem quan volem canviar la percepció de la realitat? Què busquem quan entrem ens espais dionisíacs? Creus que és una recerca moralment incorrecta?

— L'espectacle fa referència a la dependència respecte de les drogues i l'alcohol. Però hi ha més tipus de dependències que també es creen a partir del malestar i com a refugi. Sabries dir-ne algunes?

— A la història de la humanitat hi ha molts personatges rellevants que han quedat marcats pel consum. En recordes algun? Podries dir quin tipus de dependència té/tenia? Creus que es bo tenir referents que han caigut en la dependència? Per què sí? Per què no?

— Si fem un cop d'ull a la llista de fàrmacs permesos, en trobarem un munt que poden generar dependències tant o més nocives que les que generen les drogues il·legals. Creus que l'estigma davant d'aquests dos tipus de dependència és el mateix? O per contra tendim a castigar més als consumidors "il·legals"? Creus que la compulsió d'aquestes dues vies de consum és la mateixa?

— Quina diferència i distància diries que hi ha entre ús, abús i addicció?

SOBRE EL DISPOSITIU ESCÈNIC

— L'escenografia de la peça representa un bar, però alhora es converteix en altres espais. Quins elements diries que ajuden a transformar-lo? En quins espais es converteix?

— A *Caramel*, el text de l'espectacle és més poètic, més directe i més frenètic que en d'altres espectacles. Creus que aquest fet té relació amb el tema de l'obra?

— Quin paper creus que té la dansa dins de la peça? I la música? I el text?

— En aquest espectacle, les temporalitats no sempre són lineals i coherents, què es vol representar amb aquest recurs? Quins mitjans diries que es fan servir per jugar amb les temporalitats?

— Al llarg de l'espectacle, en algunes ocasions, s'interpel·la directament el públic, quins efectes creus que es volen aconseguir?

— En aquesta peça, tant els personatges com les escenes apareixen presentats de forma fragmentada, per què creus que ho han decidit així? Què et sembla que s'aconsegueix amb aquesta fragmentació?

— Amb l'espai sonor fem referència a tots els sons que formen part de la peça i li donen caràcter, sentit i ritme (entre altres). Quins elements diries que participen en la construcció d'aquest espai sonor? Quants tipus de sons en sabríeu reconèixer?

SOBRE LA TEVA EXPERIÈNCIA PERSONAL

— Quina és la teva droga? Què és el que més t'agrada? Què fas per evadir-te de la realitat en cas de malestar?

— Has tingut mai la sensació de no ser tu? Què t'ha dut a sentir-te així?

— Què és per a tu l'amor? Quina relació hi ha entre l'amor i la droga?

— Les relacions (ja siguin d'amistat, d'amor o sexuals) actuen sovint com a esquer a l'hora de crear relacions amb les substàncies que poden desencadenar dependències. Has establert mai una relació que t'ha conduït a fer coses que no faries?

— Vivim en una societat de consum. Totes les formes de consum poden esdevenir nocives si perdem el control en la relació que hi tenim. Creus que hi ha alguna cosa en la nostra manera de viure que ens empeny a consumir? Has consumit mai per apaivagar una mala sensació?

— Creus que, com a societat, sabem relacionar-nos amb el nostre plaer deixant de banda la moral i la culpa?

— Creus que la societat abraça de manera correcta i assertiva els problemes amb el consum? Què faries, on o a qui acudiries en cas de sentir que estàs establint una relació de dependència amb l'alcohol i/o les drogues?

Si necessites ajuda o informació, la Línia Verda és un servei d'informació i orientació en drogodependències de la Generalitat de Catalunya que et pot atendre de manera confidencial i gratuïta: 900 900 540

— Què podríem fer per acompanyar millor el nostre desconsol, tristesa, malestar...?

RECORDEM L'ESPECTACLE

A continuació, us proposem un seguit d'exercicis a partir del record que ens queda de l'espectacle:

— Penseu si hi ha alguna frase, pregunta, personatge o moment concret de l'espectacle que recordeu de manera especial, que us hagi quedat gravat. Feu una reflexió sobre allò que us hagi impactat més. Per què creieu que ha estat tan significatiu per a vosaltres?

— Quin d'aquests adjectius penseu que defineix millor *Caramel*? Sorprenent, emocionant, intens, fosc. Busqueu 10 adjectius que, per a vosaltres, defineixin l'espectacle.

— Què diríeu que vol explicar *Caramel*? Poseu-ho en comú i, després, discutiu si creieu que ha assolit el seu objectiu. Feu una relació dels elements que han facilitat o dificultat entendre el tema de l'espectacle.

FEM-NE LA CRÍTICA

A partir de tota la reflexió que has fet sobre l'obra, et proposem que ara et posis en el paper del crític teatral i facis la teva pròpia crítica escrita de l'espectacle *Caramel*. Et deixem una reflexió sobre què és i com es fa una crítica teatral, que et pot ajudar:

- Una crítica de teatre és opinió argumentada i documentada.
- Fer la crítica és explicar per què t'ha agradat o no l'obra de teatre que has vist i fer-ho amb:
    - els elements escènics que conflueixen en una producció
    - l'experiència que tens com a espectador/a de teatre
    - el coneixement que tinguis dels artistes que han fet l'obra i la seva trajectòria
    - el coneixement que tinguis de l'autor/a que l'ha escrita
    - la valoració que fas de l'objectiu que hi ha darrera la proposta de direcció del muntatge
    - el tema que tracta i la seva relació amb el nostre món (per què ens pot interessar *Hamlet*, escrit fa 400 anys?)
    - el gènere teatral (comèdia, tragèdia, drama, documental, etc.) i si acompleix els seus objectius (fa riure si és una comèdia?)
    - valorar-la en el seu context. No és el mateix criticar un espectacle de grans dimensions, amb molt de pressupost i un equip artístic reconegut, que un muntatge fet en una sala petita, amb pocs diners i artistes que comencen.
- Un muntatge teatral –com qualsevol altra manifestació artística– és un acte de llibertat. Una llibertat practicada per compartir amb tu una idea, una emoció, una denúncia, una creença. En una crítica has de valorar si allò que volia comunicar l'obra t'ha arribat o no, si per a tu ho ha aconseguit o no.
- Ho has d'explicar valorant tot allò que has vist a l'escenari: el text, l'actuació dels intèrprets, l'escenografia, la il·luminació, el so o la música, el vestuari, els objectes... Tot contribueix a entendre allò que l'espectacle ha volgut compartir amb el públic. Sempre hi ha un per què, en un espectacle, i s'ha de tenir en compte a l'hora de fer-ne la crítica.
- Una crítica és molt millor si es fa amb les pròpies paraules, amb el món, les aficions i els gustos que té qui l'escriu. Cal que se la faci seva i la defensi amb bons arguments, tant si és a favor com en contra de l'espectacle. De fet, quan no t'agrada gens, s'ha d'explicar encara millor.